# JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
# JEAN MISCHO
## 27 päivänä maaliskuuta 2001 [1]

1. Portugalissa esiintyvän naudan tarttuvan enkefalopatian takia tarpeellisista kiireellisistä suojatoimenpiteistä 18 päivänä marraskuuta 1998 tehdyn komission päätöksen 98/653/EY [2] 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Portugalin on varmistettava, että 1 päivään elokuuta 1999 asti sen alueelta muihin jäsenvaltioihin tai kolmansiin maihin ei toimiteta Portugalissa teurastetuista nautaeläimistä saatua:

a) lihaa

b) tuotteita, jotka voivat joutua ihmisten tai eläinten ravintoketjuun

c) aineksia, jotka on tarkoitettu käytettäviksi kosmeettisissa valmisteissa, lääkkeissä tai lääkinnällisissä laitteissa."

2. Tämä päätös perustuu EY:n perustamissopimukseen, eläinlääkärin- ja kotieläinjalostustarkastuksesta yhteisön sisäisessä tiettyjen elävien eläinten tuotteiden kaupassa 26 päivänä kesäkuuta 1990 annettuun neuvoston direktiiviin 90/425/ETY, [3] sellaisena kuin se on muutettuna viimeksi 17.12.1992 annetulla neuvoston direktiivillä 92/118/ETY, [4] ja erityisesti sen 10 artiklan 4 kohtaan, sekä eläinlääkärintarkastuksista yhteisön sisäisessä kaupassa sisämarkkinoiden toteuttamista varten 11 päivänä joulukuuta 1989 annettuun neuvoston direktiiviin 89/662/ETY, [5] sellaisena kuin se on muutettuna viimeksi direktiivillä 92/118/ETY, ja erityisesti kyseisen direktiivin 9 artiklaan.

3. Päätöksen 98/653/EY johdanto-osassa todetaan seuraavaa:

— Portugalissa on todettu 66 naudan spongiforminen enkefalopatia (jäljempänä BSE) -tapausta 1.1.1998—14.10.1998; tämän mukaan BSE:n esiintyvyys laskettuna viimeisen 12 kuukauden aikana on ollut 105,6 tapausta miljoonassa yli kahden vuoden ikäisessä naudassa (toinen perus-

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.
2 — EYVL L 311, s. 23.
3 — EYVL L 224, s. 29.
4 — EYVL 1993, L 62, s. 49.
5 — EYVL L 395, s. 13.

telukappale); lisäksi on erityisesti todettu BSE:n esiintyvyyden voimakas lisääntyminen kesäkuun 1998 jälkeen (kolmas perustelukappale)

— komission elintarvike- ja eläinlääkintätoimisto teki tarkastuskäynnin 28.9.—2.10.1998; tämä tarkastuskäynti vahvisti edellisten tarkastuskäyntien löydökset eli sen, että tilanteen kokonaiskehityksestä huolimatta riskitekijöiden valvontaa koskevien toimenpiteiden täytäntöönpanossa oli tiettyjä jatkuvia puutteita (kolmas perustelukappale).

4. Päätöksen 2 artiklassa kielletään elävien nautaeläinten ja nautaeläinten alkioiden, nisäkäsperäisen lihajauhon, luujauhon ja lihaluujauhon vienti muihin jäsenvaltioihin tai kolmansiin maihin.

5. Päätöksen 13 artiklassa säädetään, että Portugalin tasavallan on muun muassa pantava täytäntöön ohjelma, jolla osoitetaan eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä, eläintautien ilmoittamista, tarttuvien spongiformisten enkefalopatioiden (TSE) epidemiologista seurantaa ja kaikkia muita BSE:n vastaisia suojatoimenpiteitä koskevan yhteisön lainsäädännön tehokas noudattaminen. Portugalin on myös annettava ohjelma osoittaakseen noudattavansa tehokkaasti kyseistä päätöstä ja asiaa koskevia kansallisia BSE:n vastaisia suojatoimenpiteitä.

6. Päätöksen 14 artiklassa säädetään, että Portugalin tasavallan on lähetettävä joka neljäs viikko komissiolle kertomus TSE:n vastaisten suojatoimenpiteiden soveltamisesta yhteisön ja kansallisten säännösten mukaisesti ja päätöksen 13 artiklassa tarkoitetun ohjelman tuloksista.

7. Päätöksen 15 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Komissio tekee Portugalissa yhteisön tarkastuksia paikalla:

a) tarkastaakseen, että tämän päätöksen säännöksiä sovelletaan erityisesti virallisen valvonnan täytäntöönpanossa

b) tarkastellakseen taudin esiintyvyyden kehitystä ja asiaa koskevien kansallisten toimenpiteiden tehokasta täytäntöönpanoa sekä tehdäkseen riskiarvion sen osoittamiseksi, onko asianmukaiset toimenpiteet riskien hallinnasta toteutettu."

8. Päätöksen 16 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tätä päätöstä tarkastellaan uudelleen viimeistään 18 kuukauden kuluttua sen tekemisestä kokonaistilanteen ja erityisesti taudin esiintyvyyden kehityksen ja asiaa koskevien toimenpiteiden tehokkaan täytäntöönpanon sekä uuden tieteellisen tiedon perusteella.

2. — —

3. Tätä päätöstä muutetaan tarvittaessa, kun asianomaista tiedekomiteaa on kuultu direktiivin 89/662/ETY 17 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen."

9. Portugalin tasavalta ei ole nostanut päätöstä 98/653/EY koskevaa kumoamiskannetta.

10. Komissio teki 28.7.1999 päätöksen 99/517/EY Portugalissa esiintyvän naudan tarttuvan ekefalopatian takia tarpeellisista kiireellisistä suojatoimenpiteistä tehdyn päätöksen 98/653/EY muuttamisesta. [6]

11. Tämän päätöksen 1 artiklan 2 alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Korvataan 4 artiklassa ilmaisu '1 päivään elokuuta 1999 asti' ilmaisulla '1 päivään helmikuuta 2000 asti'."

12. Käsiteltävänä oleva Portugalin tasavallan 4.10.1999 nostama kumoamiskanne koskee tätä säännöstä, jolla jatketaan päätöksen 98/653/EY 4 artiklassa säädettyä kieltoa kuudella kuukaudella.

13. Todettakoon, että käsiteltävänä olevassa asiassa annetaan yksipuolinen tuomio.

14. Koska komissio ei antanut vastinetta määrätyssä ajassa, Portugalin tasavalta on vaatinut yhteisöjen tuomioistuimelta yksipuolista tuomiota vedoten EY:n tuomioistuimen perussäännön 38 artiklaan ja yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklaan.

6 — EYVL L 197, s. 45.

15. Työjärjestyksen 94 artiklan 2 kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuimen on ennen yksipuolisen tuomion antamista tutkittava kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset sekä tarkastettava, onko muotovaatimukset täytetty asianmukaisesti ja ovatko kantajan vaatimukset ilmeisesti perusteltuja.

16. Kantajan väitteitä ei näin ollen voida lähtökohtaisesti olettaa paikkansapitäviksi.

17. Tältä osin on todettava, että menettely, jossa annetaan yksipuolinen tuomio, ei ole helpompi vaan vaikeampi tuomioistuimelle, koska tuomioistuimen on tällöin yksin tutkittava seikat, joilla kanteen kanneperusteet voidaan riitauttaa, ilman että vastaaja mitenkään kiistää kantajan väitteiden perusteltavuutta.

18. Portugalin tasavalta esittää kumoamiskanteessaan, jonka osalta tutkittavaksi ottamisen edellytykset täyttyvät, neljä kanneperustetta. Se vetoaa siihen, että päätöksen perustelut ovat tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen osalta puutteelliset, että päätös on kansainvälisen eläintautiviraston (jäljempänä OIE) eläintautisäännöstön vastainen, että päätös on tehty menettelysääntöjä rikkoen ja on hyvän hallintotavan vastainen ja lopuksi että se loukkaa suhteellisuusperiaatetta. Tarkastelen näitä kanneperusteita ja niiden perusteltavuutta tässä järjestyksessä.

Ensimmäinen kanneperuste

19. Portugalin hallitus vetoaa ensimmäisen kanneperusteen osalta siihen, että koska kiireelliset toimenpiteet, kuten tässä tapauksessa päätöksen 98/653/EY 4 artiklassa säädetty kielto, ovat poikkeus tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteesta, niistä voidaan säätää ainoastaan, jos on osoitettu, että ne ovat todella tarpeellisia.

20. Portugalin hallituksen mielestä näin ei ollut silloin, kun päätöksellä 1999/517/EY jatkettiin kiellon kestoa kuudella kuukaudella.

21. Portugalin hallituksen mielestä tältä osin on otettava huomioon, että Portugalin tasavalta, jossa BSE-esiintyvyys oli 105,6 tapausta miljoonassa yli kahden vuoden ikäisessä naudassa, oli luokiteltava vuonna 1998 OIE:n määrittämisperusteiden mukaan alhaisen BSE-esiintyvyyden maaksi ja että Portugalin hallitus on tästä lähtien toteuttanut toimenpiteitä BSE:n ehkäisemiseksi ja hävittämiseksi.

22. Kanteessa viitataan myös komission elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston Portugaliin tekemien eri tarkastuskäyntien perusteella laadittuihin kertomuksiin, joista kantajan mukaan ilmenee, että vaikka tilanne ei vuonna 1998 ollutkaan tyydyttävä, niin se oli merkittävästi parantu-

nut vuonna 1999, koska yhteisön lainsäädännössä säädetyt toimet oli täytäntöönpantu nopeasti ja asiantuntijoiden esittämät suositukset oli huomioitu moitteettomasti.

23. Portugalin hallitus ei kiistä sitä, että viimeisen riitautetun päätöksen tekemistä edeltäneen 14.—18.6.1999 tehdyn tarkastuskäynnin yhteydessä todettiin, että eräitä parannuksia oli vielä toteutettava, mutta se katsoo, että nämä koskivat vain yksityiskohtia.

24. Portugalin hallitus katsoo, että tilanne muuttui täysin vuosien 1998 ja 1999 välillä ja että vaikka päätös 98/653/EY voikin vaikuttaa oikeutetulta, niin päätöksessä 1999/517/EY säädetty kiellon jatkaminen kuudella kuukaudella ei ollut lainkaan oikeutettua.

25. Tämä väite ei ole mielestäni vakuuttava useasta syystä. Ennen tällaisten syiden tarkastelua on vielä täsmennettävä, että käsiteltävänä olevan kanteen yhteydessä ei tutkita päätöksen 98/653/EY perusteltavuutta.

26. Portugalin hallitus ei riitauttanut käsiteltävänä olevaa päätöstä ajallaan, ja tämän päätöksen laillisuutta onkin nyt pidettävä lähtökohtana. Ainoa kysymys, jota on siis tutkittava, koskee sitä, onko päätöksessä 1999/517/EY säädetty kiellon jatkaminen kuudella kuukaudella perusteltu tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen osalta.

27. Portugalin hallituksen väitteet ja niiden perustelut perustuvat epätäsmälliseen oletamukseen. Portugalin hallitus nimittäin väittää, että OIE:n määrittämisperusteiden mukaan Portugali oli luokiteltava sekä vuonna 1998 että vuonna 1999 alhaisen BSE-esiintyvyyden alueeksi.

28. Tarkasteltaessa OIE:n eläintautisäännöstön aikaisempia versioita on kuitenkin todettava, että tässä säännöstössä ei ollut vielä vuonna 1998 määritelmiä alhaisen ja korkean esiintyvyyden alueista, koska näitä määritelmiä tutkittiin vielä silloin. Nämä määritelmät sisällytettiin säännöstöön vasta vuonna 1999.

29. Yhtenä edellytyksenä alhaisen esiintyvyyden alueeksi luokittelemiselle on, että edeltävien 12 kuukauden ajalta laskettu BSE-esiintyvyys on ollut alle 100 tapausta miljoonaa eläintä kohden yli kahden vuoden ikäisessä karjassa. Yhtenä edellytyksenä korkean BSE-esiintyvyyden alueeksi luokittelemiselle taas on, että samalta ajalta laskettu BSE-esiintyvyys on ollut yli 100 tapausta miljoonaa eläintä kohden yli kahden vuoden ikäisessä karjassa.

30. Näin ollen on kiistatonta, että Portugalia ei voitu luokitella alhaisen esiintyvyyden alueeksi vuonna 1998, koska silloin

ei ollut vielä vahvistettu alhaisen esiintyvyyden määritelmää, eikä vuonna 1999, koska Portugalissa oli silloin kiistatta 211 BSE-tapausta miljoonaa eläintä kohden (riitautetun päätöksen viides perustelukappale).

31. Portugalin hallitus väittää myös, että 22.2.—3.3.1999 ja 14.—18.6.1999 tehtyjä tarkastuskäyntejä koskevien kertomusten mukaan tilanne oli tyydyttävä joitakin yksityiskohtia lukuunottamatta, joita koskeviin toimiin oli vielä ryhdyttävä.

32. Tältä osin on todettava, että joko komissiolla ja Portugalin hallituksella ei ollut käytettävissään samoja raportteja tai, kuten on todennäköisempää, niiden käsitykset yksityiskohdasta poikkeavat toisistaan.

33. Riitautetun päätöksen kuudennessa perustelukappaleessa todetaan nimittäin, että tarkastuskäyntien yhteydessä, joista yksi tehtiin 19.—23.4.1999 ja josta Portugalin hallitus ei mainitse mitään, "todettiin, että vaikka suuria ponnistuksia on tehty ja riskinhallintatoimenpiteiden täytäntöönpanossa on edistytty huomattavasti lyhyen ajan kuluessa, kaikkia toimenpiteitä ei pantu asianmukaisesti täytäntöön".

34. Portugalin hallitus voi tietysti katsoa, että alkuperäiseen tilanteeseen verrattuna edellä mainittujen tarkastuskäyntien yhteydessä todetun edistyksen perusteella Portugalin viranomaiset olivat tehneet suurimman osan siitä, mitä niiltä odotettiin, ja että jäljelle jääneet toimet, joiden toteuttamiseen vielä oli ryhdyttävä, voitiin katsoa vähäisiksi jo toteutettuihin toimiin verrattuina. Tämä ei kuitenkaan muuta sitä tosiseikkaa, että Portugalin viranomaisten saavuttama tulos ei vastannut vielä sitä, mitä niiltä odotettiin.

35. En voi kuin ihmetellä Portugalin hallituksen optimismia.

36. Vaikka 22.2.—3.3.1999 tehdyn tarkastuskäynnin jälkeen laaditussa kertomuksessa todetaankin huomattavia parannuksia sekä lainsäädäntötoimenpiteiden että lainsäädännön soveltamisen osalta, siinä edellytetään edistystä sellaisten seikkojen osalta, jotka koskevat vientikiellon noudattamista (riittämätöntä ja huonosti järjestettyä maantievalvontaa), määritellyn riskiaineksen poistamista, lihajauhon käyttökiellon noudattamista (ei valvontaa maatiloilla) ja eläinten liikkumista koskevaa valvontaa (viivettä eläimen syntymän ja sen merkinnän välillä ja syntymäkohorttien tunnistamista koskevia ongelmia).

37. Yhteenvetokertomuksessa, joka koskee elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston 19.—23.4.1999 Portugaliin tekemää tarkastuskäyntiä tuoretta lihaa käsittelevien laitosten tarkastamiseksi (terveyttä koskevista ongelmista yhteisön sisäisessä tuoreen lihan kaupassa 26 päivänä kesäkuuta 1964 annettu neuvoston direktiivi 64/433/ETY,

EYVL B 121, s. 2012) ja tuoretta lihaa koskevan kaupan tarkastamiseksi (direktiivi 89/662/ETY), todetaan muun muassa, että tuoretta lihaa käsittelevät valtuuttamattomat laitokset toimivat laittomasti ilman, että tästä täysin tietoiset toimivaltaiset viranomaiset olisivat ryhtyneet asiaa koskeviin toimenpiteisiin, että teurastushygieniassa on vakavia puutteita ja että eläinten tunnistaminen ei vastaa yhteisön oikeuden säännösten vaatimuksia.

38. Nämä puutteet ovat kertomuksen laatijoiden mielestä niin vakavia, että he suosittelevat komissiota vakavasti harkitsemaan ryhtymistä toimenpiteisiin Portugalin tasavaltaa vastaan sen toteamiseksi, että se on jättänyt noudattamatta lukuisia yhteisön oikeuden säännöksiä.

39. Kertomuksessa, joka laadittiin 14.—18.6.1999 tehdyn tarkastuskäynnin jälkeen, ei enää todeta yhtä vakavia puutteita, mutta siinä korostetaan, että vielä ei ole mahdollista todella arvioida, onko Portugalin viranomaisten aikaisemmissa kertomuksissa olevien suositusten perusteella toteuttamat toimet pantu asianmukaisesti täytäntöön ja onko niillä ollut tavoitellut vaikutukset.

40. Selvyyden vuoksi todettakoon, että tarkoituksenani ei ole mitenkään vähätellä Portugalin viranomaisten toimia. On kuitenkin todettava, että päätöksen 98/653/EY kuudennessa perustelukappaleessa säädetään nimenomaisesti, että "nautaperäisten tuotteiden toimittamiskieltoa *olisi rajattava ajallisesti, edellyttäen*[7] että elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston löydösten perusteella tehty taudin kehityksen huomioonottava riskiarvio osoittaa, että asianmukaiset riskihallinnan toimenpiteet on toteutettu ja että asiaa koskevia yhteisön ja kansallisia toimenpiteitä on noudatettu ja pantu tehokkaasti täytäntöön". Komissio toteaa riitautetun päätöksen viidennessä ja kuudennessa perustelukappaleessa, että vuosien 1998 ja 1999 välillä tapausten esiintyvyys miljoonaa eläintä kohden yli kahden vuoden ikäisessä karjassa oli noussut 105,6:sta 211:een ja että tarkastuskäyntikertomusten perusteella tilanne ei ollut täysin hallinnassa, koska "näiden tarkastuskäyntien —— yhteydessä myös todettiin, että vaikka suuria ponnistuksia on tehty ja riskinhallintatoimenpiteiden täytäntöönpanossa on edistytty huomattavasti lyhyen ajan kuluessa, kaikkia toimenpiteitä ei ollut pantu asianmukaisesti täytäntöön". Näin ollen on todettava, että komissio on esittänyt vakuuttavia perusteita sen oikeuttamiseksi, että kiellon kestoa jatketaan kuudella kuukaudella.

41. Todettakoon lopuksi, vaikka tämä ei olekaan relevanttia riitautetun päätöksen lainmukaisuuden arvioimiseksi sen tekemisajankohtana, että komission täytyi poistaa vientikiellon päättymistä koskeva päivämäärä, joka oli 1.2.2000, Portugalissa esiintyvän naudan tarttuvan enkefalopatian takia tarpeellisista kiireellisistä suojatoi-

7 — Kursivointi tässä.

menpiteistä tehdyn päätöksen 98/653/EY muuttamisesta 31 päivänä tammikuuta 2000 tehdyllä komission päätöksellä 2000/104/EY, koska edellytykset portugalilaisen naudanlihan viennille eivät vieläkään täyttyneet.[8] Portugalin tasavallan esittämä ensimmäinen kanneperuste on mielestäni näin ollen hylättävä.

Toinen kanneperuste

42. Portugalin hallituksen esittämän toisen kanneperusteen osalta on tehtävä periaatteellinen huomautus. Portugalin hallitus nimittäin väittää, että OIE:n eläintautisäännöstöä on rikottu, ja se antaa näin ollen ymmärtää, että komission oli noudatettava tätä säännöstöä. Tämä on kuitenkin näytettävä toteen.

43. Katson, että komission oli noudatettava säädöksiä, jotka muodostavat sen päätöksen oikeusperustan, toisin sanoen direktiivejä 90/425/ETY ja 89/662/ETY. OIE:n eläintautisäännöstössä ei vahvisteta normeja, joita yhteisöjen toimielinten olisi noudatettava.

44. Tässä säännöstössä olevat normit voidaan ja mielestäni pitääkin ottaa huomioon sen arvioimiseksi, ovatko yhteisön toimenpiteet suhteellisuusperiaatteen mukaisia. Olisikin syytä kysyä, mikä oikeuttaisi yhteisön hyvin jyrkät kieltotoimenpiteet, jos OIE:n säännöstössä suositeltaisiin ainoastaan esimerkiksi vahvistettuja valvontatoimenpiteitä.

45. Ei kuitenkaan ole täysin poissuljettua, että yhteisön toimet voisivat pätevien syiden perusteella joissain tapauksissa olla OIE:n suosituksia tiukempia, ja tällaisessa tapauksessa asianosaisen olisi turhaa vedota eläintautisäännöstön rikkomiseen, jolla ei ole mitään sitovaa vaikutusta yhteisön oikeusjärjestyksessä.

46. Käsiteltävänä olevassa asiassa ei kuitenkaan tarvitse esittää tällaista kysymystä, koska riitautetussa päätöksessä säädetty kielto ei ole lainkaan ristiriitainen eläintautisäännöstön suositusten kanssa. Toisin kuin Portugalin hallitus väittää, Portugali oli luokiteltava päätöksen tekoajankohtana korkean BSE-esiintyvyyden alueeksi, ja eläintautisäännöstön 3.2.13.10 artiklassa säädetään tiukoista edellytyksistä, joiden on täytyttävä, jotta tällaiselta alueelta voidaan viedä naudanlihaa.

47. Tällaisiin edellytyksiin kuuluvat muun muassa tehokas lihajauhoa sisältävän rehun käyttökielto, pysyvä karjan tunnistusjärjestelmä, jonka avulla eläimet on

8 — EYVL L 29, s. 36.

mahdollista jäljittää alkuperäkantaan ja emään asti, määritellyn riskiaineksen poistaminen ja joidenkin suuririskisten eläinten, kuten BSE-tapausten jälkeläisten ja syntymäkohorttien, teurastaminen ja täydellinen tuhoaminen.

48. Tämän jälkeen naudanlihaa voidaan pitää kaupan vain kahden järjestelmän mukaisesti: joko karjojen varmentamisjärjestelmän mukaisesti, jolloin tuotteet on saatu sellaisista eläimistä, jotka ovat syntyneet, on kasvatettu ja pidetty karjoissa, joissa ei ole ollut BSE:tä viimeisen seitsemän vuoden aikana, tai päivämäärään perustuvan järjestelmän mukaisesti, jolloin tuotteet on saatu eläimistä, jotka ovat syntyneet sen päivämäärän jälkeen, jolloin lihajauhorehun käyttökielto pantiin tosiasiallisesti täytäntöön.

49. Eläintautisäännöstön mukaiset edellytykset eivät vuoden 1999 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana tehtyjen tarkastuskäyntikertomusten perusteella selvästikään täyttyneet Portugalissa riitautetun päätöksen tekoajankohtana.

50. Tätä todistavat myös päätöksen 2000/104/EY viides ja kuudes perustelukappale, joissa todetaan seuraavaa:

"Portugali tekin komissiolle ensimmäisen ehdotuksen päivämäärään perustuvasta vientijärjestelmästä — — 3 päivänä joulukuuta 1999. Järjestelmää on tutkittava rehun käyttökieltoa, karjan jäljitettävyyttä ja BSE-tapausten jälkeläisten ja syntymäkohorttien teurastusta sekä määritellyn riskiaineksen poistamista koskevien, Portugalissa toteutettujen toimenpiteiden perusteella. Näiden toimenpiteiden täytäntöönpano olisi varmistettava yhteisön tarkastuskäynnillä ennen kuin komissio voi ehdottaa pysyvälle eläinlääkintäkomitealle toimituskiellon osittaista poistamista.

Näin ollen on aiheellista jatkaa nautaperäisten tuotteiden toimituskieltoa siihen asti kun Portugalin ehdottama järjestelmä voidaan hyväksyä."

51. Katson näin ollen, että Portugalin hallituksen esittämä toinenkin kanneperuste on hylättävä.

**Kolmas kanneperuste**

52. Portugalin hallitus vetoaa kolmannessa kanneperusteessa pääasiallisesti siihen, että riitautetun päätöksen tekemistä edeltävää pysyvän eläinlääkintäkomitean kuulemismenettelyä on pidettävä virheellisenä, koska tällä komitealla ei ollut käytettävissään 14.—19.6.1999 Portugaliin tehdyn tarkastuskäynnin perusteella laadittua ker-

tomusta eikä Portugalin viranomaisten komissiolle päätöksen 98/653/EY 14 artiklan perusteella lähettämiä säännöllisiä kertomuksia. Portugalin hallitus katsoo, että koska nämä tiedot pidätettiin, komitean lausunto, jossa puolletaan komission päätösluonnosta, on pätemätön.

53. On kiistatonta, että tarkastuskäyntikertomus ei ollut komitean käytettävissä, ja tältä osin voidaan todeta, että riitautetun päätöksen perustelukappaleissa viitataan vain helmi-maaliskuussa ja huhtikuussa 1999 tehtyihin tarkastuskäynteihin.

54. Jos kesäkuussa tehdyn tarkastuskäynnin kertomus olisi ollut saatavilla 16.7.1999, jolloin pysyvä eläinlääkintäkomitea kokoontui, Portugalin hallituksen kanneperuste olisi mielestäni kiistämättä perusteltu.

55. Mutta kuten Portugalin hallituskin tunnustaa, tästä kertomuksesta oli tuona ajankohtana olemassa vain väliaikainen versio. Tältä osin on todettava, että komission asiantuntijoiden jäsenvaltiossa paikalla tekemiä eläinlääkintäalan tarkastuksia koskevista tietyistä yksityiskohtaisista säännöistä 4 päivänä helmikuuta 1998 tehdyn komission päätöksen 98/139/EY[9] 7 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa: "Komissio vahvistaa 20 arkipäivän kuluessa kirjallisessa kertomuksessa jäsenvaltiolle tehdyn tarkastuksen tulokset — — . Jäsenvaltio antaa huomautuksensa 25 arkipäivän kuluessa siitä, kun se on saanut kirjallisen kertomuksen komissiolta."

56. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa kertomus lähetettiin määräajassa Portugalin tasavallalle, sen omien sanojen mukaan 14.7.1999, ja se saapui Portugalin pysyvään edustustoon 19.7.1999, toisin sanoen pysyvän eläinlääkintäkomitean kokouksen jälkeen.

57. Portugalin hallitus voi antaa huomautuksensa direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa säädetyssä määräajassa, joka alkoi 19.7.1999. Pysyvälle eläinlääkintäkomitealle ei näin ollen voitu antaa lopullista kertomusta sen kokoontumispäivänä.

58. Kuten Portugalin hallitus myöntää, komissio ehdotti kokouksessa, että se esittelisi kertomusta suullisesti, mutta Portugalin tasavalta vastusti tätä, kuten sillä oli oikeus tehdä.

59. Näin ollen ei voida väittää, että komitealla ei ollut viimeisintä tosiasiallisesti käytettävissä olevaa kertomusta.

9 — EYVL L 38, s. 10.

60. Voitaisiinko komission kuitenkin väittää menetelleen virheellisesti, kun se ei tehnyt tarkastuskäyntiä riittävän ajoissa, jotta sen perusteella laadittu kertomus olisi ollut komitean käytettävissä, tai kun se ei siirtänyt pysyvän eläinlääkintäkomitean kokouksen päivämäärää?

61. Portugalin hallitus mainitsee, että helmi-maaliskuun tarkastuskäynti, joka tehtiin kolme kuukautta päätöksen 98/653/EY tekemisen jälkeen, tehtiin liian aikaisin positiivisten tulosten toteamiseksi, joten se tunnustaa epäsuorasti, että ei ollut mitään syytä tehdä Portugaliin tarkastuskäyntiä toukokuussa 1999, koska oli hyvin epätodennäköistä, että helmi-maaliskuussa ja huhtikuussa todetut puutteellisuudet olisi voitu korjata tähän mennessä. Pysyvän eläinlääkintäkomitean kokouksen siirtäminen olisi myös ollut tarkoituksetonta, koska direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa säädetyt määräajat huomioiden ei voitu olettaa, että lopullinen kertomus olisi ollut käytettävissä heinäkuun loppuun mennessä, ja komission oli joka tapauksessa tehtävä uusi päätös viimeistään 31.7.1999, koska päätöksen 98/653/EY 4 artiklassa säädetyn kiellon määräaika päättyi 1.8.1999.

62. Portugalin kuukausittain lähettämien kertomusten osalta on todettava, että ne ovat yksipuolisesti laadittuja asiakirjoja, jotka ovat erittäin hyödyllisiä komissiolle, joka voi juuri niiden perusteella laatia tarkastuskäyntien aikataulun ja täsmentää tarkastuskäyntien tavoitteet, mutta mielestäni näitä kertomuksia ei kuitenkaan voida pitää aineistona, jonka perusteella pysyvä eläinlääkintäkomitea muodostaa kantansa BSE-tilanteesta Portugalissa.

63. Näin ollen ei voida väittää, kuten Portugalin hallitus tekee, että komissio olisi rikkonut menettelysääntöjä ennen riitautetun päätöksen tekemistä.

64. Edellä esitetyn perusteella katson, että Portugalin hallituksen esittämä kolmas kanneperuste ei ole perusteltu.

**Neljäs kanneperuste**

65. Neljättä kanneperustetta voidaan tarkastella suhteellisen lyhyesti, koska kahden ensimmäisen kanneperusteen osalta on jo todettu, että komissio on tehnyt riidanalaisella päätöksellä Portugalin konkreettiseen BSE-tilanteeseen soveltuvan päätöksen.

66. Portugalin hallitus vetoaa siihen, että Portugalista viedyn naudanlihan määrä on alhainen ja että tältä osin sen vientitoimituksia on helppo valvoa. Tämä väite ei vakuuta minua lainkaan.

67. Ensinnäkin on todettava, että kun kyseessä on riski, että ihmisten ravinnossa

voi olla BSE-infektoitunutta ainesta, huomioon ei ole otettava vientiin toimitettuja määriä vaan takeet, jotka voidaan antaa siitä, että aines ei ole infektoitunutta. Lisäksi voidaan todeta, että vientikielto ei selvästikään aiheuta suhteetonta uhrausta sellaiselle jäsenvaltiolle, joka itsekin katsoo, että sen vientimäärät ovat vähäiset.

68. Portugalin hallitus vetoaa myös siihen, että siitä huolimatta, että Yhdistyneessä kuningaskunnassa on ollut hyvin korkea BSE-esiintyvyys, sen on sallittu jälleen ryhtyä vientitoimintaan, ja siihen, että naudanlihan vientiä Sveitsistä yhteisöön ei ole kielletty, vaikka tässä valtiossa esiintyykin runsaasti BSE:tä.

69. Yhdistyneen kuningaskunnan osalta on todettava, että vaikka onkin totta, että se on eniten BSE:stä kärsinyt jäsenvaltio, sen vientitoimitusten on sallittu alkaa uudelleen, koska se on todistanut ottaneensa käyttöön toisen sellaisista OIE:n suosittelemista järjestelmistä, joita selvitin tarkastellessani Portugalin hallituksen toista kanneperustetta. Muistutettakoon myös, että vientitoimitusten aloittaminen sallittiin vasta kauan sen jälkeen, kun eläintautisäännöstön mukaiset toimet oli pantu täytäntöön; Portugalin viranomaiset olivat taas riidanalaisen päätöksen tekoajankohtana vasta tutkimassa järjestelmän käyttöönottoon liittyviä menetelmiä, jotka ne ilmoittivat komissiolle 3.12.1999, kuten edellä on todettu. Portugalin ja Yhdistyneen kuningaskunnan tilannetta heinäkuussa 1999 ei näin ollen voida verrata toisiinsa.

70. Sveitsin osalta on todettava, että vaikka onkin totta, että tässä valtiossa esiintyy BSE:tä, siellä olevien ongelmien ei voida katsoa olleen missään vaiheessa yhtä vakavia kuin Portugalissa. Asiantuntijat totesivat elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston 8.—12.2.1999 tekemän tarkastuskäynnin yhteydessä joitakin puutteita ja tekivät suosituksia, mutta niiden laatimassa kertomuksessa ei suositella vientikieltoa Sveitsistä yhteisöön ja siinä on hyvin myönteinen arviointi Sveitsin viranomaisten toteuttamista valvontaa ja taudin hävittämistä koskevista ohjelmista.

71. Katson näin ollen, että Portugalin hallituksen neljäntenä kanneperusteena esittämä suhteellisuusperiaatteen loukkaamista koskeva väite ei ole perusteltu.

## Ratkaisuehdotus

72. Koska Portugalin hallituksen esittämät kanneperusteet eivät mielestäni ole perusteltuja, ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian seuraavasti:

— Kanne hylätään.

— Portugalin tasavalta velvoitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.